

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S Rīgā

Nr. 8

(Prot. Nr.9, 7.§)

2007.gada 14.februārī

Par pārkāpuma konstatēšanu un tiesiskā pienākuma uzlikšanu

Lieta Nr.P/06/07/01

Par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas iespējamo pārkāpumu Latvijas Arhitektu savienības darbībās

Konkurences padome, veicot arhitektūras pakalpojumu tirgus uzraudzību, izvērtēja Latvijas Arhitektu savienības pieņemtos dokumentus un secināja, ka Latvijas Arhitektu savienības darbības, pieņemot, aktualizējot un nodrošinot *Nolikuma par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā* (ar izmaiņām un papildinājumiem tajā) un *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punkta ievērošanu, liecina par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. panta pirmās daļas iespējamo pārkāpumu.

15.03.2006. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 2.punktu, 24.pantu un 28.pantu, ierosināja lietu par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas iespējamo pārkāpumu Latvijas Arhitektu savienības darbībās.

12.09.2006. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu, 27.panta otro daļu un 28.panta pirmo daļu, pagarināja lēmuma pieņemšanas termiņu lietā uz laiku līdz 2006.gada 15.novembrim.

15.11.2006. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu, 27.panta otro daļu un 28.panta pirmo daļu, pagarināja lēmuma pieņemšanas termiņu lietā uz laiku līdz 2007.gada 15.janvārim.

24.11.2006. Latvijas Arhitektu savienībai tika nosūtīts paziņojums par lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu, tiesībām iepazīties ar lietu, izteikt viedokli un iesniegt papildu informāciju.

10.01.2007. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu, 27.panta otro daļu un 28.panta pirmo daļu, pagarināja lēmuma pieņemšanas termiņu lietā uz laiku līdz 2007.gada 15.februārim.

Latvijas Arhitektu savienība ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā reģistrēta biedrība ar vienoto reģistrācijas numuru 40008005792 un juridisko adresi Rīgā, Torņa ielā 11-15.

Izvērtējot lietā Nr.P/06/07/01 esošo informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a :

1. Latvijas Arhitektu savienības pieņemtie lēmumi

1.1. Latvijas Arhitektu savienības Statūti

Latvijas Arhitektu savienības *Statūti* tika apstiprināti biedru kopsapulcē 16.04.2004., savukārt reģistrēti Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā 26.11.2004. Latvijas Arhitektu savienības *Statūtu* jaunā redakcija tika apstiprināta 30.09.2005., savukārt reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā 12.01.2006.

Statūti pēc būtības ir līgums starp savienības biedriem, par to kā tiek organizēta sabiedrības darbība. Līgums, kas noslēgts starp pusēm stājas spēkā ar tā parakstīšanas brīdi, ja vien līgumā nav noteikts citādi. Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka *Statūti* ir saistoši Latvijas Arhitektu savienības biedriem ar to apstiprināšanas brīdi, savukārt *Statūti* trešajām personām ir saistoši ar to reģistrāciju Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā.

Saskaņā ar *Statūtiem* Latvijas Arhitektu savienības mērķis ir: „apvienot un koordinēt Latvijas arhitektu, ārpus Latvijas dzīvojošo latviešu arhitektu un sabiedrības centienus arhitektūras un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanā, izkopšanā un tālākā attīstībā Latvijā, veicināt arhitekta profesijas līdzdalību kultūrā, saimnieciskā un sociālā darbībā”. Mērķa īstenošanai Latvijas Arhitektu savienība izvirza uzdevumus, t.sk., turēt godā un nepārkāpt profesijas Ētikas kodeksu (*Statūtu* 2.1.2.3.punkts) un izsniegt sertifikātus fiziskajām personām arhitekta praksei (*Statūtu* 2.1.2.4.punkts).

Latvijas Arhitektu savienībā var iestāties jebkurš profesionālās arhitekts (*Statūtu* 4.1.punkts). **Biedru var izslēgt no Latvijas Arhitektu savienības ar valdes lēmumu**, ja: biedrs **nepilda kopsapulces un valdes lēmumus** (*Statūtu* 4.5.2.punkts vai jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punkts); **biedra izslēgšanu ierosina Ētikas komisija** (*Statūtu* 4.5.4.punkts vai jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.3.punkts).

Kongress ir augstākā Latvijas Arhitektu savienības lēmējinstītūcija (*Statūtu* 7.1.punkts), tajā ir tiesīgi piedalīties visi biedrības biedri (*Statūtu* 7.2.punkts). Kongress ir lemttiesīgs, ja tajā piedalās vairāk kā puse no biedriem (*Statūtu* 7.6.punkts). Kongresā lēmums ir pieņemts, ja par to nobalso vairāk kā puse no klātesošajiem biedriem (*Statūtu* 7.8.punkts). **Kongress apstiprina nolikumu par arhitektu sertificēšanu un Latvijas arhitektu ētikas kodeksu** (*Statūtu* 7.9.punkts).

1.2. Nolikums par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā

Latvijas Arhitektu savienības biedru kopsapulcē 21.04.1995. tika pieņemts *Nolikums par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā* (turpmāk – *Nolikums*), savukārt izmaiņas un papildinājumi tā sadaļā *Projektu darba izmaksas* tika pieņemtas Latvijas Arhitektu savienības XVII kongresā 29.04.2005.

24.02.2006. Konkurences padome saņēma izrakstu no Latvijas Arhitektu savienības 21.04.1995. biedru kopsapulces un tajā apstiprināto *Nolikumu par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā*, kā arī izrakstu no Latvijas Arhitektu savienības 29.04.2005. XVII kongresa un tajā apstiprinātās izmaiņas un papildinājumus *Nolikumā par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā*.

Izvērtējot minētos dokumentus, Konkurences padome secināja, ka iesniegtais *Nolikums* un tā izmaiņas un papildinājumi tekstuāli atšķiras no Latvijas Arhitektu savienības interneta mājas lapā <http://www.architektura.lv>, kā arī būvniecības portālā <http://www.abc.lv> publicētās versijas, kurā norādīts, ka tas apstiprināts Latvijas Arhitektu savienības kongresā 29.04.2005. Datums sakrīt ar izmaiņu un papildinājumu pieņemšanu *Nolikumā*. Internetā publicētajā *Nolikuma* versijā papildus Latvijas Arhitektu savienības iesniegtajam *Nolikumam* un tā izmaiņām un papildinājumiem ir iekļauts 1.7.punkta otrais teikums un 1.8.punkts.

11.04.2006. Konkurences padome saņēma Latvijas Arhitektu savienības apstiprinātu *Nolikuma* internetā publicēto versiju, tomēr saņemtā *Nolikuma* internetā publicētās versijas kopija bija nekvalitatīva, kas būtiski apgrūtināja *Nolikuma* satura noskaidrošanu. Šī iemesla dēļ Konkurences padome no oficiālās Latvijas Arhitektu savienības interneta mājas lapas (<http://www.architektura.lv/?sadala=180>) izdrukāja *Nolikumu* un pievienoja lietas materiāliem.

10.07.2006. Konkurences padome saņēma Latvijas Arhitektu savienības 06.07.2006. vēstuli Nr.45/1-3 ar skaidrojumu, ka „visi Latvijas Arhitektu savienības organizatoriskie un pārvaldības dokumenti (pieņemtie lēmumi) – Ētikas kodekss, Statūti, Rezolūcijas un Nolikums – tiek pieņemti un tajos grozījumi tiek veikti Latvijas Arhitektu savienības kongresos, Latvijas Arhitektu savienības biedriem balsojot. Tie no 2002.gada ir pieejami Latvijas Arhitektu savienības mājas lapā www.architektura.lv”.

Līdz ar to Konkurences padome vērtēja *Nolikuma* internetā publicēto versiju.

Saskaņā ar *Nolikuma* 1.1.punktu, tie ir metodiski norādījumi projektu aprēķina **cenās noteikšanai** attiecībā uz **pilnu projekta sastāvu**. Saskaņā ar *Nolikuma* 1.2.punktu tas pielietojams līguma attiecībās starp projektētājiem un pasūtītājiem un kalpo līguma cenās noteikšanai. Saskaņā ar *Nolikuma* 1.3.punktu to **var pielietot** visas fiziskās un juridiskās personas, kam Latvijas Republikas likumdošanā noteiktā kārtībā ir tiesības nodarboties ar celtniecības projektu izstrādi. Saskaņā ar *Nolikuma* 1.7.punktu tā lietošanu nodrošina arhitekta (projektētāja) profesionālos pakalpojumus, uzņemoties pilnu atbildību, kādu paredz valsts likumdošana. **Šie izcenojumi saistoši, nosakot valsts un pašvaldību pasūtījuma darbu veikšanas apmaksu.** *Nolikuma* 1.8.punkts nosaka, ka, **lietojot līgumos izcenojumus, kas zemāki vairāk par 20% no metodiskos noteikumos apstiprinātiem, tas tiek uzskatīts par negodīgas konkurences faktu un var tikt ierosināts izskatīšanai Latvijas Arhitektu savienības ētikas komisijā vai citās instancēs LR likumdošanā paredzētā kārtībā.** Saskaņā ar *Nolikuma* 2.2.punktu **projektu darbu izmaksa un līguma cena noteikta procentos no aprēķinātās objekta celtniecības izmaksas un kategorijas** visam projektēšanas apjomam vai pa atsevišķām projektēšanas sadaļām. Ja kompleksais objekts sastāv no vairākām ēkām vai būvēm, kopējo projekta darbu un pakalpojumu izmaksu nosaka, summējot atsevišķu kompleksā ietilpstošo objektu projektēšanas izmaksas. *Nolikuma* 3.3.punkts nosaka, ka gadījumā, ja tiek uzdoti darbi, kurus nav iespējams novērtēt kā būvmontāžas darbus, tiek noslēgta vienošanās par darba apmaksu pēc stundu likmes, kas nav mazāka par šeit noteikto **minimālo**. Valsts vai pašvaldību pasūtījuma gadījumā apmaksas aprēķinos **lietojamas šeit norādītās minimālās apmaksas likmes**. Stundu apmaksas likme var tikt mainīta atbilstoši inflācijai saskaņā ar Latvijas Arhitektu savienības *Statūtiem*. Saskaņā ar *Nolikuma* 3.4.punktu stundu apmaksas likme sevī ietver arī biroja saistīto izdevumu apmaksu un **ir uzskatāma par līguma summu starp juridiskām personām**. Autora honorāru summas lielums nav ierobežots un nosakāms pusēm vienojoties. *Nolikuma* 3.7.punkts paredz noteiktus sarežģītus projektēšanas gadījumus, kad tabulā noteiktajiem procentiem lietojams koeficients 1.1–1.5. Savukārt *Nolikuma* 3.8.punktā paredzēti gadījumi, kad darbu izmaksas samazināmas lietojot noteiktus koeficientus.

Nolikumam ir tabulas ar kopējo nosaukumu *Projektu darba izmaksas procentos no aprēķinātās celtniecības izmaksas visam projektu darba apjomam*, no kurām 1.tabula ir *Jaunā būvniecība*, 2.tabula ir *Pārbūves un rekonstrukcijas*. Tabulās ir aile – *Aprēķinātā*

celtniecības izmaksa, kurā ir norādīti izmaksu intervāli latos, šai ailei attiecīgi pretnostatītas ir ailes *Projektu darba izmaksa % (pēc objekta kategorijas)*, kopā piecas kategorijas, katrā no tām ir norādīts noteikts procentu apmērs. *Nolikuma 2.pielikumā Projektēšanas darbu izmaksu sadalījums pa projekta sadaļām (%)* ir aile *Stadijas*, kurai attiecīgi ir pretnostatītas ailes *Darbu nosaukumi un Procenti (%)*. *Nolikuma 3.pielikumā* ir tabula *Objektu sadalījums kategorijās un orientējošās būvizmaksas*, kurā pirmās ailes nosaukums ir *Nr.*, otrās ailes - *Ēku, būvju tipi*, trešās - *Kategorija*, ceturtais - *Objekta nosaukums*, piektās - ***Orientējošā 1m² būvizmaksa LVL.***

1.3. Arhitekta ētikas kodekss

Latvijas Arhitektu savienības XIII kongresā 24.04.1993. tika pieņemts *Arhitekta ētikas kodekss*.

24.02.2006. Konkurences padome saņēma izrakstu no Latvijas Arhitektu savienības 23.04.1993. XIII kongresa un tajā apstiprināto *Arhitektu ētikas kodeksu*.

Arhitekta ētikas kodeksa preambulā ir norādīts, ka: „Arhitekta ētikas kodekss tiek radīts, lai veidotu humānu attiecību pilnveidošanu arhitektu sabiedrībā, aptverot visdažādākās sadarbības formas – gan starp arhitektiem, arhitektiem un pasūtītājiem, arhitektiem un celtniekiem, gan arī starp arhitektiem un sabiedrību šī vārda visplašākajā izpratnē.”

Saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punktu: „**Arhitektu savstarpējās sāncensības vienīgais kritērijs ir darba kvalitāte. Arhitekts nedrīkst tiešā vai netiešā veidā konkurēt ar saviem amata brāļiem samazinot honorāru vai ar citiem negodīgiem paņēmieniem.**”¹

Saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.1.punktu arhitekta ētikas pārkāpumus izskata Latvijas Arhitektu savienības kongresā ievēlēta ētikas komisija, komisija pastāv pie Latvijas Arhitektu savienības un ir neatkarīga no valdes darbības.

Saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.3.punktu **slēdzienus par izskatāmajiem Arhitekta ētikas kodeksa pārkāpumu gadījumiem komisija iesniedz Latvijas Arhitektu savienības valdei.** Vajadzības gadījumā komisija **ierosina izteikt vainīgajam sabiedrisko nopēlumu.** Sabiedriskais nopēlums netiek publicēts, bet tiek paziņots abām ieinteresētajām pusēm.

1.4. Nolikums Par pastāvīgās prakses tiesībām Latvijas Republikā

Latvijas Arhitektu savienība 26.04.1996. pieņēma Nolikumu *Par pastāvīgās prakses tiesībām Latvijas Republikā*. Minēto nolikumu Konkurences padome saņēma 11.04.2006.

Nolikuma *Par pastāvīgās prakses tiesībām Latvijas Republikā* 9.2.punktā ir noteikts, ka pretendents Sertificēšanas komisija var atteikt sertifikāta piešķiršanu, izsniežot detalizētu motivāciju, ja pretendents ir pārkāpis *Arhitekta ētikas kodeksa* normas. Saskaņā ar 18.punktu, saņemot informāciju par arhitekta prakses profesionālajiem pārkāpumiem, *Arhitekta ētikas kodeksa* normu pārkāpumiem vai profesionālo nekompetenci, Sertificēšanas komisija var izmeklēt lietu, sadarbojoties arī ar Ētikas komisiju vai pieaicinot ekspertus. Saskaņā ar 19.punktu Sertificēšanas komisija ir tiesīga: anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu; anulēt sertifikātu kādā no noteiktajām arhitekta prakses jomām, ja izmeklēšanas rezultātā konstatēts kāds no 18.punktā minētajiem pārkāpumiem.

1.5. Latvijas Arhitektu savienības 13.10.2006. ārkārtas biedru kongresa lēmumi

¹ Latvijas Arhitektu savienības interneta mājas lapā <http://www.architektura.lv> publicētā *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punkta versija: „Arhitektu savstarpējās sāncensības vienīgais kritērijs ir darba kvalitāte. Arhitekts nedrīkst tiešā vai netiešā veidā konkurēt ar saviem amata brāļiem, tīši samazinot honorāru vai ar citiem negodīgiem paņēmieniem.”

29.09.2006. Konkurences padome saņēma Latvijas Arhitektu savienības 27.09.2006. vēstuli Nr.74/1-3, kurā Latvijas Arhitektu savienība (LAS) informēja, „ka pēc LAS valdes un Konkurences padomes pārstāvju tikšanās 19.09.2006., tika sasaukta ārkārtas valdes sēde 20.09.2006., kurā pieņēma sekojošus lēmumus:

1) apturēt Nolikuma „Par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā” darbību, kā arī ar to saistīto LAS Ētikas kodeksa un LAS Statūtu pantu darbību;

2) sasaukt LAS biedru ārkārtas pilnsapulci 13.10.2006., lai grozītu strīdīgos dokumentus tādā formātā, kas nebūtu pretrunā ar pastāvošo likumdošanu”.

27.10.2006. Konkurences padome saņēma Latvijas Arhitektu savienības 24.10.2006. vēstuli Nr.87/1-3, kurā Latvijas Arhitektu savienība (LAS) informēja, ka „13.10.2006. notika LAS ārkārtas biedru kongress, kurā:

1) tika atcelts Nolikums „Par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā”;

2) tika nolemts, ka Ētikas kodeksa 2.4.punkta otro teikumu daļēji svītros, galējo variantu uzdodot precizēt juristiem”.

03.11.2006. Konkurences padome saņēma izrakstu no Latvijas Arhitektu savienības ārkārtas biedru kongresa 13.10.2006. protokola Nr.1, no kura redzams, ka kongress nolēmis:

1) atcelt Nolikumu „Par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā”;

2) svītrot Ētikas kodeksa 2.4.punkta otrā teikuma daļu „*tīši samazinot honorāru*”.

2. Latvijas Arhitektu savienības rīcības tiesiskais izvērtējums

Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmā daļa nosaka, ka ir aizliegti kā nesaderīgi ar kopējo tirgu uzņēmumu apvienību lēmumi, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana kopējā tirgū, t.sk. darbības, ar kurām tieši vai netieši nosaka pārdošanas cenas.

Konkurences padome uzskata, ka *Nolikums par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā* un *Arhitektu ētikas kodeksa 2.4.punkts* ir uzņēmumu apvienības lēmumi, kuri var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis ir konkurences kavēšana, ierobežošana un deformēšana zemāk minēto iemeslu dēļ.

2.1. Latvijas Arhitektu savienības atbilstība „uzņēmumu apvienības” jēdzienam Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta izpratnē

Saskaņā ar izveidojušos Eiropas Kopienas tiesas praksi par uzņēmumu uzskata katru vienību, kas iesaistīta ekonomiskā darbībā, neatkarīgi no tā, kāds ir tās tiesiskais statuss un veids, kādā tā tiek finansēta.² Jebkura aktivitāte, ko veido preču vai pakalpojumu piedāvāšana dotajā tirgū ir ekonomiska aktivitāte.³

Arhitekti piedāvā ilgtermiņa pakalpojumus par tiem saņemot atlīdzību. Tādējādi tie veic ekonomisko darbību un tādēļ ir uzņēmumi Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas kontekstā.⁴ To piedāvātā pakalpojuma sarežģītība, tehniskā daba un fakts, ka to profesionālā darbība tiek regulēta, nevar mainīt šo secinājumu.⁵

Tā kā Latvijas Arhitektu savienība ir profesionāla organizācija, kura apvieno uzņēmumus – arhitektus, tad Latvijas Arhitektu savienība ir uzskatāma par uzņēmumu apvienību Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas kontekstā.

² Lieta C-41/90 *Höfner and Elser v Macrotron* [1991] ECR I-1979, 21.pārgrāfs; lieta C-244/94 *Fédération Française des Sociétés d'Assurance* [1995] ECR I-4013, 14.pārgrāfs; lieta C-55/96 *Job Centre II* [1997] ECR I-7119, 21.pārgrāfs

³ Lieta 118/85 *Commission v Italy* [1987] ECR 2599, 7.pārgrāfs; lieta C-35/96 *Commission v Italy* [1998] ECR I-3851, 36.pārgrāfs

⁴ 2005/8/EC: Commission Decision of 24 June 2004 relating to a proceeding pursuant to Article 81 of the EC Treaty concerning case COMP/A.38549 — Belgian Architects' Association (notified under document number C(2004) 2180), 37.pārgrāfs

⁵ Lieta C-309/99 *Wouters* [2002] ECR I-1577, 49.pārgrāfs; apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* [2000] ECR I-6451, 77.pārgrāfs

Saskaņā ar Eiropas Kopienas tiesu praksi, Eiropas Kopienas dibināšanas līguma konkurences normas netiek piemērotas darbībām, kuras pēc savas būtības, mērķa un priekšmeta, kuru tās regulē, neattiecas uz ekonomiskās darbības sfēru, vai darbībām, kuras ir saistītas ar publiskās varas īstenošanu.⁶ Konkrētajā gadījumā, kad Latvijas Arhitektu savienība pieņem *Nolikumu par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā un Arhitektu ētikas kodeksa* 2.4.punktu, tā nerealizē publisku funkciju, bet veic darbības, kuras ietekmē arhitektu ekonomisko darbību.

Līdz ar to Latvijas Arhitektu savienība ir uzskatāma par uzņēmumu apvienību atbilstoši Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmajai daļai, kad tā pieņem tādu regulējumu kā *Nolikums par projektētāju darba un pakalpojumu apmaksu celtniecībā un Arhitektu ētikas kodeksa* 2.4.punktu, un veic darbības šo regulējumu ieviešanas un aktualizēšanas kontekstā.

Eiropas Kopienas tiesu prakse ir nostiprinājusi viedokli, ka profesionālā asociācija ir jāuzskata par uzņēmumu apvienību Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta kontekstā, kad tā pieņem noteikumus, kas nostiprina profesijas pārstāvju pausto nodomu par konkrēta uzvedības veida īstenošanu to ekonomiskajās darbībās.⁷

Latvijas Arhitektu savienības biedru kopsapulcē 21.04.1995. klāt esošo biedru vienbalsīgi pieņemtais *Nolikums* un Latvijas Arhitektu savienības XVII kongresā 29.04.2005. klātesošo biedru vienbalsīgi pieņemtās izmaiņas un papildinājumi *Nolikumā*, Latvijas Arhitektu savienības XII kongresā 23.04.1993. pieņemtais *Arhitekta ētikas kodekss* nostiprina Latvijas Arhitektu savienības biedru nodomu, tiem veicot savu ekonomisko darbību, ievērot attiecīgos atalgojuma ierobežojumus, un tādējādi ierobežot konkurenci savā starpā. No tā izriet, ka Latvijas Arhitektu savienība ir uzņēmumu apvienība Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta kontekstā.

2.2. Apvienības lēmums

Vienošanās starp uzņēmumiem var izpausties arī kā apvienības (savienības) lēmums. Arhitekti, veicot saimniecisko darbību, ir uzskatāmi par uzņēmumiem Kopienas dibināšanas līguma 81.panta izpratnē.

Konkurences padome uzskata Latvijas Arhitektu savienības biedru kopsapulcē 21.04.1995. klāt esošo biedru vienbalsīgi pieņemto *Nolikumu* un Latvijas Arhitektu savienības XVII 29.04.2005. kongresā klātesošo biedru vienbalsīgi pieņemtās izmaiņas un papildinājumus *Nolikumā* un Latvijas arhitektu savienība XIII kongresā 23.04.1993. pieņemtā *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punktu par uzņēmumu apvienības lēmumiem Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta kontekstā turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Konkurences padome uzskata, ka *Nolikumam* un *Arhitektu ētikas kodeksa* 2.4.punktam attiecībā pret sertificētiem arhitektiem, kuri veic projektēšanas darbus un kuri ir Latvijas Arhitektu savienības biedri, ir obligāti saistošs raksturs. Par to liecina *Nolikuma* kategoriskais tonis un detalizētais apraksts, kā arī paredzētās sankcijas par šī *Nolikuma* un *Arhitektu ētikas kodeksa* 2.4.punkta neieviešanu. Zemāk minētie pierādījumi to apliecina.

Saskaņā ar *Nolikuma* 1.1.punktu, tie ir **metodiski norādījumi** projektu cenas aprēķina noteikšanai attiecībā uz pilnu projekta sastāvu.

Saskaņā ar *Latviešu valodas vārdnīcu: A-Ž* metodika ir metožu kopums, bet metode ir noteikts paņēmieni vai paņēmieni sistēma, komplekss, ko izmanto kādas darbības, uzdevuma veikšanai.⁸ Savukārt norādījums ir paskaidrojums kā rīkoties, rīkojums, priekšraksts.⁹

⁶ Lieta C-364/92 *SAT Fluggesellschaft* [1994] ECR I-43, 30.paragrāfs; lieta C-343/95 *Diego Calí&Figli* [1997] ECR I-1547, 22. un 23.paragrāfs

⁷ Lieta C-309/99 *Wouters* [2002] ECR I-1577, 64.paragrāfs

⁸ Autoru kolektīvs, *Latviešu valodas vārdnīca: A-Ž*, otrais izdevums – Rīga: Avots, 1998., 883 lpp. – 478.lpp.

⁹ Autoru kolektīvs, *Latviešu valodas vārdnīca: A-Ž*, otrais izdevums – Rīga: Avots, 1998., 883 lpp. – 533.lpp.

Līdz ar to norāde *Nolikuma* 1.1.punktā par to, ka tie ir metodiski norādījumi, liecina, ka šis *Nolikums* satur noteiktu, tajā uzskaitītu paņēmieni kopumu, kuru arhitektiem ir jāpiemēro aprēķinot konkrētās atlīdzības apmēru. To apliecina arī *Nolikuma* 1.2.punkts, kurš nosaka, ka šo *Nolikumu* piemēro gadījumos, ja līguma puses ir projektētājs un pasūtītājs, un ka tas kalpo līguma cenas noteikšanai. Minētie *Nolikuma* punkti un to analīze viennozīmīgi liecina par šī *Nolikuma* saistošo raksturu projektētājiem.

Termins „projektētāji” šajā *Nolikumā* netiek skaidrots, tomēr saskaņā ar *Būvniecības likuma* 8.pantu projektēšana ir viena no būvniecības jomām, un, lai darbotos šajā būvniecības jomā ar patstāvīgas prakses tiesībām, ir nepieciešams saņemt attiecīgu būvprakses vai arhitekta prakses sertifikātu. Saskaņā ar Ministru kabineta 31.08.1998. rīkojuma Nr.428 *Par pilnvarām izsniegt būvprakses sertifikātu reglamentētajās sfērās* 1.2.punktu arhitektūras jomā būvspeciālistu sertifikāciju arhitektūrprojektēšanā, restaurācijā un būvekspertīzē veic Latvijas Arhitektu savienība. Līdz ar to personas, kuras saskaņā ar Latvijas Arhitektu savienības pieņemtā *Nolikuma par pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā* 5.punktu ir ieguvusi arhitekta prakses sertifikātu teritoriālpārplānošanā (pilsētībūvniecībā), ainavu arhitektūrā un dzīvojamo, publisko un ražošanas ēku un būvju arhitektūrā, ir uzskatāmas par projektētājiem *Nolikuma* 1.2.punkta izpratnē. Ar nosacījumu, ka tie ir Latvijas Arhitektu savienības biedri, jo Latvijas Arhitektu savienības lēmumi pie esošajiem nosacījumiem nevar būt saistoši tiem, kuri nav Latvijas Arhitektu savienības biedri.

Saskaņā ar 1.3.punktu pārējās fiziskās un juridiskās personas, kuras Latvijas Republikas likumdošanā noteiktajā kārtībā ir tiesīgas nodarboties ar celtniecības projektu izstrādi, var pielietot šo *Nolikumu*. Līdz ar to attiecībā uz personām, kas piedāvā projektēšanas pakalpojumus, bet nav sertificēti arhitekti un nav Latvijas Arhitektu savienības biedri, šim *Nolikumam* ir rekomendējošs raksturs, tomēr tas sniedz informāciju par konkurentu piemērotajām cenām un veicina cenu saskaņošanu.

Saskaņā ar *Nolikuma* 1.8.punktu, ja līgumos starp projektētāju un pasūtītāju tiek lietoti izcenojumi, kas samazināti vairāk par 20% no metodiskajos noteikumos apstiprinātiem, tas tiek uzskatīts par negodīgas konkurences faktu un var tikt ierosināts izskatīšanai Latvijas Arhitektu savienības Ētikas komisijā vai citās instancēs Latvijas Republikas likumdošanā paredzētā kārtībā. Līdz ar to tiek paredzētas sankcijas par *Nolikuma* neievērošanu, kas liecina par *Nolikuma* obligāti saistošo raksturu.

Savukārt saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punktu, arhitektam ir aizliegts tiešā vai netiešā veidā konkurēt ar saviem amata brāļiem, samazinot honorāru vai ar citiem negodīgiem paņēmieniem. *Arhitektu ētikas kodekss* savukārt attiecas uz visiem Latvijas Arhitektu savienības biedriem, arī tiem, kuri nav sertificēti arhitekti. Savukārt *Nolikuma* 1.8.punkts papildus norāda uz to, ka *Nolikuma* neievērošana ir arhitekta ētikas pārkāpums. Saskaņā ar *Arhitektu ētikas kodeksa* 5.3.punktu slēdzienus par izskatāmajiem pārkāpumu gadījumiem Ētikas komisija iesniedz Latvijas Arhitektu savienības valdei, savukārt pati Ētikas komisija par arhitekta ētikas normu neievērošanu vainīgajam var izteikt sabiedrisko nopēlumu.

Saskaņā ar Latvijas Arhitektu savienības *Statūtu* 4.5.2.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punktu) Latvijas arhitektu savienības biedru var izslēgt no Latvijas Arhitektu savienības, ja tas nepilda kopsapulces un valdes lēmumus. *Arhitektu ētikas kodekss* un *Nolikums* ir Latvijas Arhitektu savienības biedru lēmums, kas pieņemti kopsapulcē. Līdz ar to sods par *Arhitektu ētikas kodeksa* un *Nolikuma* nepildīšanu saskaņā ar *Statūtiem* var būt arhitekta izslēgšana no Latvijas Arhitektu savienības.

Papildus tam Latvijas Arhitektu savienība ir tiesīga veikt arhitektu sertifikāciju. Saskaņā ar *Nolikuma par pastāvīgās prakses tiesībām Latvijas Republikā* 9.2.punktu pretendents Sertificēšanas komisijā var atteikt sertifikāta piešķiršanu, izsniedzot detalizētu motivāciju, ja pretendents ir pārkāpis *Arhitekta Ētikas kodeksa* normas. Saskaņā ar 18.punktu, saņemot informāciju par arhitekta prakses profesionālajiem pārkāpumiem,

Arhitekta Ētikas kodeksa normu pārkāpumiem vai profesionālo nekompetenci, Sertificēšanas komisija var izmeklēt lietu, sadarbojoties arī ar Ētikas komisiju vai pieaicinot ekspertus. Saskaņā ar 19.punktu, ja izmeklēšanas rezultātā konstatēts kāds no 18.punktā minētajiem pārkāpumiem, Sertificēšanas komisija ir tiesīga: anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu; anulēt sertifikātu kādā no noteiktajām arhitekta prakses jomām, brīdināt un sniegt informāciju par minēto jautājumu.

Tā kā *Nolikuma* nepildīšana ir uzskatāma par ētikas normu pārkāpumu, tad arhitektam, kurš neievēro *Nolikumā* noteikto metodiku, nosakot sev atlīdzību par savu pakalpojumu un konkurē ar cenu, t.sk. to samazinot, saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punktu, ir paredzēti sodi, pat tādi, kas faktiski liedz turpināt profesionālo darbību.

2.3. Spēja iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm

Latvijas Arhitektu savienības pieņemtie lēmumi – *Nolikums* un *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punkts – ar kuru tiek aizliegta konkurence ar cenu un noteiktas gan minimālās atlīdzības skalas un minimālās atlīdzību taksas, gan atsevišķos gadījumos konkrēti piemērojamas atlīdzības skalas un atlīdzības taksas, kuras jāpiemēro visā Latvijā praktizējošiem sertificētiem arhitektiem, kuri ir Latvijas Arhitektu savienības biedri, t.sk. tiem, kas ir citu dalībvalstu pilsoņi.

Latvijas Arhitektu savienība veic visu arhitektu sertifikāciju, kuri vēlas praktizēt Latvijas Republikā, neatkarīgi no tā vai tie ir, vai nav savienības biedri. Arhitektiem, kuriem sertifikātu ir piešķīrusi Latvijas Arhitektu savienība, bet kuri nav tās biedri, nav saistošs Latvijas Arhitektu savienības izdots *Nolikums* un *Arhitekta ētikas kodekss*. Tomēr, ņemot vērā, ka sertifikāciju veic Latvijas Arhitektu savienība, kontekstā ar Latvijas Arhitektu savienības pieņemto *Nolikumu Par pastāvīgās prakses tiesībām Latvijas Republikā Nolikums* un *Arhitekta ētikas kodekss* tiek padarīts par netieši saistošs arī tiem sertificētajiem arhitektiem, kuri nav Latvijas Arhitektu savienības biedri.

Turklāt saskaņā ar *Nolikuma* 1.3.punktu, sertificēti arhitekti, kuri ir tiesīgi praktizēt Latvijā, bet nav Latvijas Arhitektu savienības biedri, var piemērot šo *Nolikumu*. *Nolikuma* pieejamība Latvijas Arhitektu savienības mājas lapas sadaļā *Sertificēšana* un būvniecības portāla abc.lv sadaļā *Būvniecības process (Projektēšanas izmaksas)* palielināja iespējas to izmantot arī tiem sertificētajiem arhitektiem, kuri nav Latvijas Arhitektu savienības biedri. Tāpat jāatzīmē, ka ievērojams skaits Latvijā sertificēto arhitektu (apmēram 40%) ir Latvijas Arhitektu savienības biedri.

Saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem lielākā daļa no projektiem gan pēc skaita, gan finansiālo līdzekļu apjoma ir tādi, kuru projektēšanā ir jāpiedalās vai kuri jāprojektē sertificētam arhitektam.

Lēmums vai vienošanās, kura aptver visu dalībvalsts teritoriju, palielina tirgus sadalīšanas efektu, tādā veidā ietekmējot savienības ekonomisko integrāciju.

Horizontālās karteļa vienošanās, kas skar visu dalībvalsti, parasti ir spējīgas ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Eiropas Kopienas Tiesa vairākās lietās atzinusi, ka līgumiem, kas attiecas uz visu dalībvalsts teritoriju, pēc to rakstura ir tādas sekas, kas pastiprina tirgus sadalīšanu atbilstoši valstu robežām, traucējot ekonomisko iekļūšanu tirgū, kuras īstenošanu paredz Eiropas Kopienas dibināšanas līgums.¹⁰

Turklāt nav nepieciešams, lai līgumam vai darbībai faktiski būtu vai būtu bijusi ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, pietiek ar to, ka līgums vai darbība ir spējīga radīt šādu ietekmi.¹¹

Iepriekšēikto apliecina arī Eiropas Kopienas Tiesas un Komisijas prakse.¹²

¹⁰ Guidelines on the effect on trade concept contained in Articles 81 and 82 of the Treaty, Official Journal C 101, 27/04/2004, 78.pārgrāfs

¹¹ Turpat, 26.pārgrāfs

¹² 2005/8/EC: Commission Decision of 24 June 2004 relating to a proceeding pursuant to Article 81 of the EC Treaty concerning case COMP/A.38549 — Belgian Architects' Association (notified under document number C(2004) 2180), 100. -103.pārgrāfs

Lai lēmums, līgums vai rīcība varētu būt tādi, kuru rezultātā tiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, ar pietiekamu ticamības pakāpi, pamatojoties uz faktiskiem vai tiesiskiem apstākļiem, ir jābūt iespējai paredzēt, ka tie var tieši vai netieši, šobrīd vai potenciāli ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, un tam jānotiek tādā veidā, lai liktu bažīties, ka to rezultātā var tikt radīti šķēršļi kopējā tirgus izveidei starp dalībvalstīm. Pašas aizliegtās vienošanās, kas attiecas uz dalībvalsts teritoriju kopumā, sekas izpaužas kā tirgus sadalīšanas pastiprināšana valsts mērogā, šādi kavējot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma vēlamu ekonomisko savstarpējo mijiedarbību.¹³

Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka Latvijas Arhitektu savienība ar *Nolikumu* vājina konkurenci arhitektu vidū visā Latvijas teritorijā, ietekmējot arhitektūras pakalpojumu tirgu Latvijā un nodalot to no Eiropas Kopienas tirgus. Šāda nošķiršana ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo tiek deformētas konkurences iespējas tiem pakalpojuma sniedzējiem, kas atrodas ārpus nošķirtās teritorijas un tajā noteiktā regulējuma, tādējādi ierobežojot šo pakalpojumu sniedzēju ekonomiskās darbības iespējas un intereses šajā teritorijā.

2.4. Lēmuma mērķis vai sekas - konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana

Konkurences padome uzskata, ka šo Latvijas Arhitektu savienības lēmumu mērķis ir konkurences ierobežošana, kavēšana un deformēšana.

Lēmums, ar kuru tiek noteikta konkrēta atlīdzības aprēķināšanas skala, paredzot, ka šī skolas neievērošanas ir uzskatāma par profesionālās ētikas pārkāpumu un ir sodāma, ir uzskatāms par vienošanos, kuras mērķis ir konkurences ierobežošana, kavēšana un deformēšana.

Kā ir nostiprinājies Eiropas Kopienu tiesu praksē, cenas noteikšana, pat ja tā ir tikai kā mērķis vai rekomendācija, ietekmē konkurenci, jo šāda lēmuma rezultātā visi dalībnieki var prognozēt ar saprātīgu noteiktības pakāpi, kādu cenas politiku piemēros tā konkurenti¹⁴, jo īpaši, ja mērķa cena piemērošanu pavada kontroles un soda iespējamība. Pat ja šāds lēmums praksē nebūtu ieviests, šādu lēmumu mērķis tik un tā ir konkurences ierobežošana.

Ekonomiskās darbības konfidencialitāte ir būtisks konkurences elements. Latvijas Arhitektu savienības lēmuma mērķis ir ekonomiskās konfidencialitātes izskaušana attiecībā uz pakalpojuma cenas noteikšanas procesu un cenas apjomu, jo arhitektiem ir liegta iespēja pašiem brīvi noteikt gan pakalpojuma cenas veidošanas procesu, gan apjomu.

To pierāda arī *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punkts, kurā noteikts, ka: „Arhitektu savstarpējās sāncensības vienīgais kritērijs ir darba kvalitāte. Arhitekts nedrīkst tiešā vai netiešā veidā konkurēt ar saviem amata brāļiem samazinot honorāru vai ar citiem negodīgiem paņēmieniem”. Līdz ar to tiek aizliegts arhitektam konkurēt ar cenu un darba efektivitāti jeb rentabilitāti.

Konkurence ar cenu ir nozīmīgs konkurences elements, kas savukārt veicina konkurenci citu elementu starpā – kvalitāte, efektivitāte. Šāds lēmums faktiski spēj veicināt citu elementu konkurences vājināšanos, jo nodrošinātā minimālā atlīdzība neveicina nepieciešamību uzlabot pakalpojuma kvalitāti un darba efektivitāti, samazinot ar to saistītās izmaksas. Tieši pretēji, garantētais atlīdzības apjoms veicina situāciju rašanos, kad attiecīgā pakalpojuma cena neatbilst tā patiesajai tirgus vērtībai, gan kvalitātes, gan izlietotu resursu patēriņa ziņā.

Papildus jānorāda, ka *Nolikums* nosaka fiksētas cenas pakalpojumiem, ja otra līgumslēdzēja puse ir valsts vai pašvaldība. Šobrīd spēkā esošā *Publisko iepirkumu likuma* un ar šo spēku zaudējušā likuma *Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām* mērķis ir/bija nodrošināt piegādātāju brīvu konkurenci un valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu

¹³ 2006.gada 13.jūlija Tiesas spriedums apvienotajās lietās C-295/04, C-296/04, C-297/04, C-298/04, 42. un 45.parágrāfs

¹⁴ Lieta 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren* [1972] ECR 977, 21.parágrāfs

izmantošanu. Ar *Nolikumu* izveidotajā situācijā būtiski tiek samazināta piegādātāju konkurētspēja, kā rezultātā nav iespējama valsts un pašvaldības līdzekļu efektīva izmantošana un iespēja izvēlēties labāko pakalpojumu par pieņemamāko cenu. Līdz ar to ar šo *Nolikumu* tiek radīta situācija, kurā tiek nodarīts kaitējums ne tikai patērētājiem tiešā veidā, bet arī pastarpināti, nodarot kaitējumu valsts interesēm, tieši uz konkurences trūkuma rēķina, ko rada Latvijas arhitektu savienības lēmumi.

Nolikuma 2.2.punkts nosaka, ka projekta darbu izmaksas un līguma cena nosakāma procentos no aprēķinātās objekta celtniecības izmaksas un kategorijas. Jāatzīst, ka nav tiešas saiknes starp arhitekta pakalpojumu izmaksām un objekta celtniecības izmaksām. Līdz ar to šī atlīdzības noteikšanas metode par pamatu izmantojot skalu, kurā, atkarībā no objekta izmaksām ir noteikts atlīdzības apmērs procentos, neatspoguļo un nepamato projektēšanas pakalpojuma izmaksas. Ar lēmumiem tiek izslēgta iespēja konkurences rezultātā noteikt reālo tirgus vērtību šim pakalpojumam.

Arhitekta ētikas kodeksa 2.4.punkts nosaka, ka: „Arhitektu savstarpējās sāncensības vienīgais kritērijs ir darba kvalitāte. Arhitekts nedrīkst tiešā vai netiešā veidā konkurēt ar saviem amata brāļiem samazinot honorāru vai ar citiem negodīgiem paņēmieniem”. Konkurences padome uzskata, ka konkurēšanas aizlieguma mērķis nevar būt nekas cits kā konkurences kavēšana, ierobežošana un deformēšana. Ar šo lēmumu Latvijas Arhitektu savienība aizliedz cenu konkurenci, turklāt konkurenci ar zemāku cenu un darba efektivitāti dēvējot par negodīgiem konkurences līdzekļiem. Tomēr, kā jau norādīts iepriekš, cena ir būtisks konkurences elements. Tādēļ Konkurences padome uzskata, ka *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punkta mērķis ir konkurences kavēšana, ierobežošana un deformēšana.

Savukārt *Statūtos, Arhitekta ētikas kodeksā, Nolikumā un Nolikumā par pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā* paredzētā atbildība par *Nolikuma un Ētikas kodeksa* 2.4.punkta nepiemērošanu nodrošina tā plašu piemērošanu arhitektu ekonomiskajā darbībā.

Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta kontekstā nepieciešams konstatēt, ka lēmuma mērķis vai sekas ir konkurences kavēšanas, ierobežošanas un deformēšanu. Līdz ar to, ja ir konstatēts, ka tāds ir lēmuma mērķis, nav nepieciešams konstatēt vai šim lēmumam ir arī tādas sekas, jo neskatoties uz to, šāds lēmums jau ir aizliegts.

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmo daļu, jo īpaši ir aizliegti lēmumi, ar kuriem tieši vai netieši tiek noteikta cena.

Konkurences padome uzskata, ka ar *Nolikumu* gan tieši, gan netieši tiek noteikta pakalpojuma cena.

Saskaņā ar *Nolikuma* 2.2. punktu un *Nolikuma* 1. un 2. tabulu projekta darba izmaksas un līguma cena tiek noteikta procentos no aprēķinātās objekta celtniecības izmaksas un kategorijas. Līdz ar to *Nolikums* nosaka **konkrēta pakalpojuma cenu** konkrēta līguma ietvaros.

Ar 29.04.2005. izmaiņām un papildinājumiem *Nolikumā* tika pieņemts 1.8.punkts, kurš pieļauj atkāpi no *Nolikumā* noteiktajiem izcenojumiem par 20%, šāda darbība attiecīgi nav vērtējama kā ētikas pārkāpums. Tādējādi Latvijas Arhitektu savienība nosaka **minimālo pakalpojuma cenu konkrēta** līguma ietvaros.

Saskaņā ar *Nolikuma* 1.7.punktu, šie izcenojumi ir saistoši, nosakot valsts un pašvaldību pasūtījuma darbu veikšanas apmaksu. Līdz ar to ar šo lēmumu tiek noteikta **konkrēta pakalpojuma cenu** konkrēta līguma ietvaros, kad otra līgumslēdzēja puse ir valsts vai pašvaldība.

Nolikuma 3.3. punkts nosaka stundas likmes apmēru gadījumos, ja tiek uzdoti darbi, kurus nav iespējams novērtēt kā būvmontāžas darbus (uz kuriem neattiecas 2.2.punktā un 1. un 2.tabulā noteiktie pakalpojuma cenas aprēķināšanas kritēriji). Arhitekts, slēdzot konkrētu līgumu un nosakot atlīdzības apmēru, nedrīkst vienoties par zemāku stundas likmi kā šajā punktā noteikts. Līdz ar to *Nolikums* nosaka **minimālo cenu par arhitekta darba stundu**.

Savukārt šajā punktā ir atruna, ka valsts vai pašvaldību pasūtījumu gadījumā aprēķinos lietojamas šeit noteiktās minimālās apmaksas likmes. Tas nozīmē, ka tiek **noteikta konkrēta cena par konkrētu** pakalpojumu gadījumos, kad otra līgumslēdzēja puse ir valsts vai pašvaldība.

2.5. Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta trešā daļa

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. panta trešo daļu šā panta 1. punktu tomēr var atzīt par nepiemērojamu jebkuram uzņēmumu apvienību pieņemtam lēmumam, kas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu, vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem, un kas

- a) neuzspiež attiecīgiem uzņēmumiem ierobežojumus, kas nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus;
- b) neļauj šādiem uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu.

Konkurences padome nav konstatējusi faktus, kas dotu pamatu iepriekš pieminētos Latvijas Arhitektu savienības lēmumus atbrīvot no Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. panta pirmajā daļā minētā aizlieguma.

Saskaņā ar Padomes 16.12.2002. regulas nr. 1/2003 *par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā* (turpmāk – Regula) 2.pantu, pierādīšanas pienākums par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. panta 3. daļas priekšrocību esamību ir uzņēmumam vai uzņēmumu apvienībai, kas vēlas šīs priekšrocības izmantot.

2.6. Secinājumi

Konkurences padome uzskata, ka šādi Latvijas Arhitektu savienības Kongresa pieņemtie lēmumi atbilst Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. pantā minētās aizliegtās vienošanās pazīmēm:

- 1) no 21.05.1995. līdz 29.04.2005. lēmums par atlīdzības **fiksētas** skalas noteikšanu *Nolikumā*, par kuras neievērošanu saskaņā ar 16.04.2004. pieņemto *Statūtu* 4.5.2.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punktu) un 4.5.4.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.3.punktu) ir paredzēts izslēgt arhitektu no Latvijas Arhitektu savienības; saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.3.punktu sodīt par ētikas pārkāpšanu un saskaņā ar nolikuma *Par pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā* 19.1.punktu anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu un 19.2.punktu anulēt sertifikātu kādā no sertifikātā noteiktajām arhitekta prakses jomām.
- 2) no 29.04.2005. lēmums par atlīdzības **minimālā** līmeņa noteikšanu *Nolikumā*, par kura neievērošanu saskaņā 16.04.2004. pieņemto *Statūtu* 4.5.2.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punktu) un 4.5.4.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.3.punktu) ir paredzēts izslēgt arhitektu no Latvijas Arhitektu savienības; saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.3.punktu sodīt par ētikas pārkāpšanu un saskaņā ar nolikuma *Par pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā* 19.1.punktu anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu un 19.2.punktu anulēt sertifikātu kādā no sertifikātā noteiktajām arhitekta prakses jomām.
- 3) no 29.04.2005. lēmums par atlīdzības **fiksētās** skalas noteikšanu *Nolikumā*, ja projektēšanas līguma otra puse ir valsts vai pašvaldība, par kuras neievērošanu saskaņā 16.04.2004. pieņemto *Statūtu* 4.5.2.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punktu) un 4.5.4.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.3.punktu) ir paredzēts izslēgt arhitektu no Latvijas Arhitektu savienības; saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.3.punktu sodīt par ētikas pārkāpšanu un saskaņā ar nolikuma *Par*

pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā 19.1.punktu anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu un 19.2.punktu anulēt sertifikātu kādā no sertifikātā noteiktajām arhitekta prakses jomām.

- 4) no 29.04.2005. lēmums par **minimālās** stundas likmes noteikšanu *Nolikumā*, par kuras neievērošanu saskaņā ar 16.04.2004. pieņemto *Statūtu* 4.5.2.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punktu) un 4.5.4.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.3.punktu) ir paredzēts izslēgt arhitektu no Latvijas Arhitektu savienības; saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.3.punktu sodīt par ētikas pārkāpšanu un saskaņā ar nolikuma *Par pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā* 19.1.punktu anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu un 19.2.punktu anulēt sertifikātu kādā no sertifikātā noteiktajām arhitekta prakses jomām.
- 5) no 29.04.2005. lēmums par **fiksētās** stundas likmes noteikšanu, ja projektēšanas līgumu otra puse ir valsts vai pašvaldība, *Nolikumā*, par kuras neievērošanu saskaņā ar 16.04.2004. pieņemto *Statūtu* 4.5.2.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.1.punktu) un 4.5.4.punktu (jaunajā redakcijā *Statūtu* 4.5.3.punktu) ir paredzēts izslēgt arhitektu no Latvijas Arhitektu savienības; saskaņā ar *Arhitekta ētikas kodeksa* 5.3.punktu sodīt par ētikas pārkāpšanu un saskaņā ar nolikuma *Par pastāvīgas arhitekta prakses tiesībām Latvijas Republikā* 19.1.punktu anulēt sertifikātu vai pagaidu sertifikātu un 19.2.punktu anulēt sertifikātu kādā no sertifikātā noteiktajām arhitekta prakses jomām.
- 6) 23.04.1993. pieņemtais *Arhitekta ētikas kodekss*, kura 2.4.punkts aizliedz arhitektiem konkurēt samazinot honorāru.

Nolikumā un tā izmaiņās un papildinājumos ietvertie nosacījumi ir vērtējami kā lēmumi, kas ir aizliegti saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas pirmās daļas pirmo punktu. *Arhitekta ētikas kodeksa* 2.4.punkts ir vērtējams kā aizliegts lēmumus saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta vispārējiem nosacījumiem.

Eiropas Kopienas dibināšanas līgums Latvijā ir saistošs kopš 01.05.2004., kad Latvijā stājās spēkā Līgums par pievienošanu Eiropas Savienībai un Latvija kļuva par pilntiesīgu Eiropas Savienības dalībvalsti. Līdz ar to **Latvijas Arhitektu savienības darbības ir uzskatāmas par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu kopš 01.05.2004.**

3. Konkurences padomes kompetence Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta piemērošanā

Konkurences padome atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr.1/2003 *Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā* 5. un 35.pantam un Konkurences likuma 7.panta pirmās daļas 5. un 6.punktam ir tiesīga piemērot ES konkurences tiesības, t.i., Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. un 82.pantu.

Saskaņā ar *Konkurences likuma* 28.pantu lietu par iespējamo Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumu Konkurences padome izmeklē un izskata saskaņā ar šajā likumā un citos normatīvajos aktos paredzēto šā likuma iespējamo pārkāpumu izmeklēšanas un izskatīšanas kārtību. Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.pants pēc satura un būtības atbilst *Konkurence likuma* 11.pantam. Šīs lietas ietvaros tika piemērotas Latvijā spēkā esošās un Konkurences padomei saistošās tiesību normas, kas attiecas uz lietas izmeklēšanu un izskatīšanu.

4. Lietderības apsvērumi

Saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta pirmo daļu, ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

Savukārt saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 1.panta trešo daļu Konkurences padomes lēmums par Konkurences likuma 11.pantu ir administratīvais akts. Līdz ar to arī Konkurences padomes lēmums par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pārkāpumu ir administratīvais akts.

Konkurences padome uzskata, ka ņemot vērā to, ka Latvijas Arhitektu savienība apvieno ievērojamu daļu no Latvijā sertificētajiem arhitektiem, kas ir tiesīgi patstāvīgi sniegt projektēšanas pakalpojumus, ka būvniecības īpatsvars, kur normatīvie akti nosaka sertificēta arhitekta līdzdalību ir ievērojami lielāks, nekā būvniecības iespējas bez sertificēta arhitekta līdzdalības, ir izdodams administratīvais akts.

Konkurences padomes lēmums ir lietderīgs, jo ar to tiks panākts tiesisks mērķis – brīvas, godīgas un vienlīdzīgas konkurence veicināšana arhitektūras pakalpojumu tirgū.

Ņemot vērā *Administratīvā procesa likuma* 66.pantā noteiktos lietderības apsvērumus - šajā tiesiskajā situācijā ir nepieciešama administratīvā akta izdošana un tāda administratīvā akta izdošana, kas konstatētu pārkāpumu, lai Konkurences padome varētu sasniegt iepriekš minēto tiesisko mērķi, kā arī norādīt uz Latvijas Arhitektu savienības darbību prettiesisko raksturu. Lēmumu ir nepieciešams pieņemt arī tādēļ, lai atturētu šī lēmuma adresātu un citus tirgus dalībniekus un to apvienības pieņemtu līdzīgus lēmumus, kas ierobežo, kavē un deformē konkurenci.

Ņemot vērā, ka Latvijas Arhitektu savienības interneta mājas lapā (<http://www.architektura.lv>) Arhitekta ētikas kodeksa 2.4.punktā nav veiktas izmaiņas saskaņā ar Latvijas Arhitektu savienības 13.10.2006. pieņemto lēmumu, Konkurences padome uzskata, Latvijas Arhitektu savienībai uzliekams tiesiskais pienākums – veikt nepieciešamās darbības, lai Latvijas Arhitektu savienības interneta mājas lapā Arhitekta ētikas kodeksa 2.4.punkta versija būtu atbilstoša Latvijas Arhitektu savienības 13.10.2006. pieņemtajam lēmumam.

Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumu Nr.862 *Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem* 12.punkts paredz, ka gadījumā, „ja Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu izdarījusi reģistrēta tirgus dalībnieku apvienība (piemēram, asociācija, savienība) vai tās amatpersonas, naudas sodu uzliek tiem tirgus dalībniekiem, kuri ir apvienības biedri un piedalījušies minētajā pārkāpumā.

Tomēr Konkurences padome uzskata, ka soda uzlikšana Latvijas Arhitektu savienības biedriem, kuri piedalījās minēto Latvijas Arhitektu savienības lēmumu pieņemšanā, nav nepieciešama, piemērota, vajadzīga un atbilstoša attiecīgā leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Konkurences padome uzskata par iespējamu Latvijas Arhitektu savienības biedriem nepiemērot naudas sodu, ņemot vērā:

1) ka Konkurences padomes praksē nav bijuši pieņemti lēmumi par pārkāpuma konstatēšanu sakarā ar liberālo (profesionālo pakalpojumu¹⁵) profesiju pārstāvju apvienību lēmumu neatbilstību Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.pantam vai Konkurences likuma normām;

2) ka Latvijas Arhitektu savienība ir atcēlusi un izdarījusi grozījumus savos pieņemtajos lēmumos, Konkurences padome uzskata, ka Latvijas Arhitektu savienība ir atzinusi pārkāpumu un to novērsusi vēl līdz šī lēmuma pieņemšanai.

¹⁵ Saskaņā ar LR normatīvajos aktos ietvertu terminu skaidrojumu jēdziens „profesionālie pakalpojumi” ietver neatkarīgu zinātnisko, literāro, māksliniecisko, izglītojošo vai pedagoģisko darbību, kā arī ārsta, jurista, inženiera, arhitekta, zobārsta un grāmatveža neatkarīgu darbību.

Vienlaicīgi Konkurences padome uzsver, ka ar šo lēmumu tirgus dalībniekiem tiek norādīts, ka liberālo profesiju jomā tirgus dalībnieku apvienību lēmumi, kuri satur Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas un Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpuma pazīmes, arī ir aizliegti.

Nemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmo daļu, Padomes regulas (EK) Nr.1/2003 *Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā* 3.pantu, Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu un 28.pantu, kā arī uz Administratīvā procesa likuma 8., 13., 65. un 66.pantu, Konkurences padome

n o l ē m a:

1. Uzlikt Latvijas Arhitektu savienībai tiesisko pienākumu – 10 (desmit) dienu laikā nodrošināt, lai Latvijas Arhitektu savienības interneta mājas lapā (<http://www.architektura.lv>) Arhitekta ētikas kodeksa 2.4.punkta versija būtu atbilstoša Latvijas Arhitektu savienības ārkārtas biedru Kongresa 13.10.2006. pieņemtā lēmuma 2.punktam.

2. Uzdot Latvijas Arhitektu savienībai 20 (divdesmit) dienu laikā pēc lēmuma nolemjošās daļas 1.punktā noteiktā termiņa paziņot Konkurences padomei par uzliktā pienākuma izpildi.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no Lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

I. Jaunzeme